

Spójniki

Autor: Halina Karaś

Spójniki w dialektach różnią się znacznie od języka ogólnego, np. typowe dla niego spójniki ponieważ, aczkolwiek, jakkolwiek, jednakże, bowiem, lub, bądź, dopóki, oraz, tudzież itp. w dialektach nie występują w ogóle lub są bardzo rzadkie. Niewiele jest spójników wyłącznie gwarowych, np. ba, poki, pokiela, podwiela "póki"; ino, zaczym, czym, żeli. Mniejsza liczba spójników sprawia, że są one mniej wyspecjalizowane i pełnią kilka funkcji. Np. spójnik jak służy nie tylko do porównania (w tej funkcji w gwarach niemal nie występuje częsty w polszczyźnie ogólnej spójnik niż), ale też do określenia czasu, warunku i miejsca, do przeciwstawienia i przyzwolenia, por. jak "kiedy"; go potem wzieni ku wojsku, został dług; jak "jeżeli"; kwoka dobrze siedzi, to się kurcynta wylyngum; jak "ponieważ"; nie chcioleś nojprzód, tło tero niy dlestaniesz nic. Spójniki mają też odmienną od ogólnopolskich postać fonetyczną, por. np. kie, kiej "kiedy";, kandy, kany, kań, kani lub ka, kej, kień "gdzie";, jele "ile";, kiela, kielo "ile. Por. Archaizmy składniowe, Składnia dialektalna.